

Яновська, В. П. Бенчмаркінг ринку транспортних послуг: порівняльний аналіз Україна – ЄС / В. П. Яновська, Г. В. Кириченко // Економіка України. – 2020. – № 12. – С. 3-20.

У кризовий і посткризовий періоди, в умовах невизначеності та ризику нової соціально-економічної нормальності особливо актуалізується проблема пошуку можливостей економічного зростання і напрямів стратегічного розвитку транспортних підприємств, зокрема автомобільного транспорту. Метою дослідження є забезпечення емпіричної, аналітичної та концептуальної основи для формування стратегії розвитку підприємств автомобільного транспорту з урахуванням модальних особливостей здійснення вантажних перевезень у країнах Європейського Союзу, а також поінформування наукової спільноти й громадськості про кількісні та якісні параметри європейського транспортного ринку, закономірності зміни макроекономічних показників. Досягнення поставленої мети вимагає аналізу загальних параметрів ринку вантажних перевезень ЄС порівняно з аналогічними показниками транспортної системи України. У межах дослідження було запропоновано і використано методичний підхід, що передбачає застосування відносних і питомих показників (частка ринку, щільність мережі, середня відстань перевезення), включає групування (за необхідності двоітераційне) країн залежно від значення показників та фокусується на їх порівнянні в Україні та країнах ЄС. За результатами бенчмаркінгу зроблено низку прогностичних висновків й обґрунтованих припущень щодо перспектив подальшого розвитку ринку вантажних перевезень України, які, з урахуванням глобального соціально-економічного контексту, окреслюють загальні тренди і деталізують напрями внутрішніх та зовнішніх трансформацій підприємств автомобільного транспорту. Більш ґрунтовного змісту запропонований підхід може набути через поєднання з макроекономічними сценаріями. Обґрунтування ймовірних сценаріїв і визначення напрямів необхідних змін дозволять автотранспортним підприємствам ефективніше реалізувати економічний потенціал, оптимально використати конкурентні переваги, збільшити вартість, стати гнучкішими і одночасно стійкішими в умовах нових криз і ризиків.

Шаповал, Ю. І. Регулятивні та наглядові технології на фінансовому ринку: сучасна практика і виклики / Ю. І. Шаповал // Економіка України. – 2020. – № 12. – С. 21-35.

Узагальнено основні сфери використання регулятивних (RegTech) і наглядових (SupTech) технологій на фінансовому ринку, виокремлено їх основні переваги і ризики. Проаналізовано зарубіжний та вітчизняний досвід застосування наглядових технологій, зокрема, у контексті управління звітністю, запобігання та протидії відмиванню коштів, збирання та обробки даних з метою аналізу ринку. Відзначено використання «акселератора» як інструмента SupTech. Більшість ініціатив та проєктів у сфері SupTech все ще перебувають на стадії розробки і в основному стосуються звітності та управління даними. Регулятори розвинутих країн були першими створили регуляторні «пісочниці». З огляду на те, що «пісочниці» вимагають значного фінансового внеску, а іноді й змін до законодавства, регулюючі органи сприяють формуванню в основному інноваційних центрів, а не «пісочниць». Узагальнено тенденції розвитку регулятивних технологій. Аналітичний огляд глобального ринку RegTech продемонстрував тренд до постійного зростання інвестицій у RegTech, а саме кількості угод обсягом понад 40 млн дол., із сплеском у 2019 р., який був зумовлений збільшенням інвестицій в інформаційну безпеку та змінами в регламенті ЄС із захисту даних. Визначено сфери, у яких розвиток SupTech і RegTech може зазнати ключових викликів, а саме інфраструктура (фінансові ресурси, технічна спроможність, кваліфікація персоналу) і законодавча база. Обґрунтовано, що регулятивні та наглядові технології трансформують індустрію фінансових послуг, надаючи можливості та являючи собою виклики для центральних банків і фінансових установ.

Касперович, Ю. В. Функціональна спроможність податкової системи України / Ю. В. Касперович // Економіка України. – 2020. – № 12. – С. 36-55.

Науковці в абсолютній більшості дійшли спільного бачення щодо виконання податками фіскальної функції, у переважній – щодо регулюючої (з поділом на стимулюючу та стримуючу) і значною мірою – щодо контролюючої функції. Із зміною політичної каденції та початком карантину COVID-19 в Україні стартував ряд важливих податкових реформ для детінізації економіки, налагодження більш справедливого оподаткування, які торкнулися всіх трьох функцій податків.

Водночас на порядку денному залишаються системні проблеми щодо функціональної спроможності податкової системи України. По-перше, недовиконання податками фіскальної функції, що пов'язано з поширеними схемами мінімізації та ухилення від оподаткування, а саме контрабандою та «сірим» імпортom, зловживанням спрощеною системою оподаткування, заробітною платою «у конвертах», необлікованими готівковими доходами без використання касового апарату, розмиванням податкової бази в низькоподаткових юрисдикціях. По-друге, обмеженість потенціалу регулюючої функції податків через слабку дієвість існуючих податкових стимулів. Нові податкові стимули несуть ризики значної втрати доходів за відсутності надійних компенсаторів у майбутньому. По-третє, низька довіра до контролюючої функції податків через слабку інституційну спроможність податкових і митних органів. Складне податкове та митне адміністрування надає широкі можливості для корупційних ризиків. Відсутня дієва система упередження та профілактики порушень.

Зважаючи на значну кількість проблем у реалізації всіх основних функцій податків в Україні, запропоновано відповідні стратегічні цілі та завдання для зміцнення функціональної спроможності вітчизняної податкової системи, яке доцільно закладати в основу стратегування її розвитку.

Заяць, Т. А. Розвиток соціального капіталу територіальних громад в Україні / Т. А. Заяць, Г. О. Краєвська // Економіка України. – 2020. – № 12. – С. 56-72.

Актуальність завдань, пов'язаних з розвитком соціального капіталу як одного з нематеріальних активів територіальних громад, зумовлюється необхідністю зростання їх фінансової спроможності та організаційно-економічної самодостатності на етапі об'єднання й пошуку шляхів забезпечення ефективної самоорганізації. Виявлено особливості розвитку соціального капіталу територіальних громад в Україні, розглянуто основні джерела та практики його формування, окреслено нові можливості його зміцнення на засадах громадівської активності. Встановлено, що переваги основних джерел і практик розвитку соціального капіталу територіальних громад, які ґрунтуються на партнерських відносинах у сфері міжмуниципального співробітництва, публічно-приватного партнерства та запровадження інституту старост, поєднуються з вагомими обмеженнями, насамперед – з відсутністю досвіду самоорганізації населення та формування регіональних і місцевих лідерів, створення атмосфери довіри і відповідальності між взаємодіючими суб'єктами. Істотну регіональну асиметрію в практиці їх застосування зумовлено відмінностями в пріоритетах реалізації завдань децентралізації управління, потенціалах розвитку самих громад, рівнях їх активності. У перспективі розвиток соціального капіталу територіальних громад України має ґрунтуватися на пріоритетах концепції сталого інклюзивного зростання, спрямованої на активізацію участі громад у процесах місцевої соціально-економічної розбудови на основі підвищення зайнятості та розвитку локальних ринків праці. Це сприятиме посиленню територіальної єдності та зміцненню соціального капіталу громад. Стратегічно значущою є модель відкритого соціального капіталу, орієнтована на досягнення балансу індивідуальних, громадівських і національних інтересів за пріоритетності розвитку партнерських відносин між владою, бізнесом і населенням. За досвідом інших країн важливо розвивати принципово нові форми партнерства з широким представництвом структур соціального сектору для виконання завдань, пов'язаних із стимулюванням місцевого розвитку. Такі перспективні моделі партнерства відкривають нові можливості соціальної капіталізації з огляду на нагальні потреби місцевого населення.

Яненко, І. Г. Перспективи цифрової трансформації економіки України / І. Г. Яненко // Економіка України. – 2020. – № 12. – С. 73-76.

Статтю присвячено критичному огляду монографії О. Піжук «Цифрова трансформація економіки України: обмеження та можливості», у якій досліджено засади цифрової трансформації економіки України як феномену економічного зростання й об'єктивного руху до зміни моделі розвитку національного господарства. Книга орієнтована на формування і реалізацію стратегічного бачення щодо побудови моделі інклюзивного зростання економіки країни на засадах використання можливостей ключових глобальних трендів цифрової трансформації економіки та інших сфер життєдіяльності.

Рецензована монографія дає відповіді на ряд гострих питань цифрової трансформації як нового економічного явища, що передбачає перехід від традиційної економіки до цифрової, яка базується на електронній інфраструктурі, електронному бізнесі, електронній комерції, електронних грошах та електронному уряді. Автором монографії зроблено спробу визначити особливості впливу на економічні процеси таких основних складових «Індустрії 4.0», як кіберфізичні системи, розумне виробництво, Інтернет речей, розумне моделювання, великі дані та їх аналіз, розумна інфраструктура, а також сформульовано підходи до формування ефективної моделі державної політики цифровізації в країні.

Резнікова, Н. В. Міжнародні економічні відносини в епоху глобалізації: історико-теоретичні аспекти сучасних світогосподарських зв'язків / Н. В. Резнікова // Економіка України. – 2020. – № 12. – С. 77-80.

Фундаментальні зрушення, що відбуваються в сучасному соціально-економічному та політичному житті, свідчать про створення необхідних передумов для початку нової епохи розвитку людства, характерними ознаками якої є формування глобального світогляду, посилення економічної взаємозалежності й становлення на наднаціональному рівні регуляторного каркасу взаємодії. Це актуалізує переосмислення найсуттєвіших тенденцій і закономірностей розвитку світової економіки та світогосподарських зв'язків на предмет їх спроможності сприяти економічному розвитку на рівні національних держав. Унікальність рецензованого підручника полягає в дослідженні міжнародних економічних відносин як цілісної системи і розгляді їх відразу в трьох площинах. По-перше, виявленні найзагальніших закономірностей універсального характеру, що відображають історичний генезис і структуру світового господарства. По-друге, визначенні форм прояву існуючих закономірностей на різних історичних етапах у цивілізаційному, регіональному і трансконтинентальному вимірах, що дозволяє авторові значно конкретизувати предмет і метод дослідження міжнародних економічних відносин. По-третє, розгляді міжнародних господарських зв'язків у контексті створення адекватного інституційного механізму регулювання і управління ними на національному та інтернаціональному рівнях. Запропонований автором підхід «історія — теорія —

практика» сприяє усвідомленню важливості відповідності історичному контексту пропагованих ідей, які, будучи оформлені у вигляді гіпотез і теорій, здатні визначати як міжнародні економічні відносини, так і практику господарювання. Глибоке осмислення історичного підґрунтя становлення сучасної системи міжнародних економічних відносин та її теоретичного супроводу дозволить убезпечитись від сповідування відформатованих, виправданих кон'юктурою «істин», надасть шанс на обрання найоптимальнішої політики, здатної принести практичні здобутки державі.